

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 11.10.2005
KOM(2005) 479 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

o reakci celních orgánů na nejnovější vývoj v oblasti padělání a pirátství

OBSAH

1.	ÚVOD	3
2.	ZHODNOCENÍ – ROSTOUCÍ PROBLÉM	4
2.1	Případy zabavení celními orgány naznačují, že jde o rostoucí a různorodý problém..	4
2.2	Důvody pro velký růst obchodu s padělkami.....	5
2.3	Nové hrozby	6
3.	DOPORUČENÍ – AKČNÍ PLÁN ÚČINNÉ REAKCE CELNÍCH ORGÁNŮ NA PADĚLÁNÍ A PIRÁTSTVÍ	7
3.1	Zvýšit ochranu na úrovni Společenství	7
3.1.1	Právní předpisy.....	7
3.1.2	Zlepšení operativních výsledků.....	9
3.2	Zlepšit partnerství mezi celními orgány a podniky	11
3.3	Posílit mezinárodní spolupráci	13
4.	ZÁVĚR	16

1. ÚVOD

Výroba padělků v průmyslovém měřítku **rostoucí měrou ohrožuje zdraví a bezpečnost občanů EU, jejich zaměstnání, konkurenceschopnost Společenství, obchod a investice do výzkumu a inovací.**

Toto sdělení obsahuje zhodnocení současného stavu na základě rozboru nejnovějších zkušeností celních orgánů EU v úsilí o zastavení toků padělků v mezinárodním obchodu. Rovněž obsahuje několik konkrétních iniciativ, které společně představují akční plán pro zlepšení provádění politiky a právních předpisů zaměřených na boj proti padělání, zejména pak pomocí zásahů celních orgánů.

Sdělení uvádí podrobné údaje o růstu přepravy padělků, který je zřejmý z **růstu počtu zabavených padělků o 1000 procent**, který celní orgány EU zaznamenaly mezi lety 1998 a 2004. Zmíněné **případy zabavení přesahují 100 milionů výrobků ročně**¹, ale i tak jde jen o špičku ledovce. Tento druh obchodování nemá vliv jen na zaměstnanost, zdraví, bezpečnost a konkurenceschopnost, ale nese s sebou i velké ztráty v daňových výnosech, neboť velká část výrobků se prodává na černém trhu. Průmysl padělků rovněž přináší nezákonnou zaměstnanost a často je spojován s nezákonným přistěhovalectvím a mezinárodním organizovaným zločinem.

Jedním z nejvarovnějších hledisek tohoto jevu je sílící **nebezpečí pro občany EU v podobě rostoucího výskytu padělaného zboží jako např. padělaných léků, automobilových částí a potravin**. Studie před dvaceti lety uváděly, že 70 procent firem postižených paděláním působilo v sektoru luxusního zboží. **V roce 2004 bylo na hranici Společenství zabaveno více než 4,4 milionů padělaných potravin a alkoholických nápojů** (to představuje nárůst o 196 % ve srovnání s předchozím rokem) a přitom jen 2 % výrobků, které celní orgány zabavily, patřilo mezi luxusní zboží.

Aby se podařilo významným způsobem omezit celosvětový obchod s pirátským a padělaným zbožím a bojovat proti mezinárodním sítím, které se na tomto obchodu podílejí, je potřeba přijmout protipatření na mezinárodní a vnitrostátní úrovni i na úrovni Společenství.

Již bylo přijato několik právních předpisů Společenství a zároveň existuje několik dalších souvisejících iniciativ a trendů, jejichž cílem je bojovat proti padělání a pirátství.

V oblasti cel jsou nejvýznamnějšími nástroji nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003² o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo a nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004³.

V oblasti vnitřního trhu jde o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004⁴ o dodržování práv duševního vlastnictví (tzv. směrnici o prosazování)

¹ Hodnota padělků, které zabaví celní orgány EU, se odhaduje na 1 až 2 miliardy eur ročně.

² Úř. věst. L 196, 2.8.2003.

³ Úř. věst. L 328, 30.10.2004.

⁴ Úř. věst. L 195, 2.6.2004.

a nedávno přijatý návrh Komise, který má za cíl posílit trestní opatření v boji proti padělání⁵. Komise rovněž přijala v listopadu 2004 Strategii prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích.⁶

Ovšem jak je vysvětleno v oddíle 3, pokud jde o boj proti padělání a pirátství, lze v oblasti cel udělat více.

2. ZHODNOCENÍ – ROSTOUCÍ PROBLÉM

2.1 Případy zabavení celními orgány naznačují, že jde o rostoucí a různorodý problém

V roce 2003 ve švýcarském Davosu vyzvaly přední osobnosti z podnikatelského sektoru z celého světa a představitelé vlád k „pevnému celosvětovému úsilí v boji proti padělání, které podle odhadů přesahuje ročně hodnotu 450 miliard dolarů“. Za velmi důležité označili zlepšení hraničních kontrol.

Podle studií OECD již v roce 1998 představovaly padělky 5 až 7 % světového obchodu. Ve stejném roce zabavily celní správy na vnějších hranicích Společenství zhruba 10 milionů padělaných a pirátských výrobků. V roce 2004 zabavily celní orgány EU více než 103 milionů padělaného zboží, což představuje nárůst o 1000 %.

Ačkoli vzhledem k samotné podstatě padělání není možné přesně vyčíslit, o jaké částky se jedná, nabízejí podrobné statistiky celních orgánů EU o případech zabavení padělků možnost, jak sledovat vývoj v této oblasti. Zprávy o zabavení padělků na hranicích Společenství, které celní správy jednotlivých členských států předávají Komisi v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, poskytují víceméně přesné údaje o měnící se struktuře v padělání a pirátství v mezinárodním obchodu.

Je třeba poznamenat, že následující zhodnocení povahy a rozsahu problému představuje výroční zprávu Komise podle článku 23 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003.

Příloha 1 obsahuje srovnání a shrnutí celkových číselných údajů za poslední roky. Toto shrnutí uvádí jak počty zastavených výrobků, tak i počty případů, které celní orgány řešily.⁷

Podrobný rozbor statistik o případech zabavení celními orgány EU v posledních 5 letech ukázal následující:

⁵ Viz KOM (2005) 276, „Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestních opatření k prosazování práv duševního vlastnictví“ a „Návrh rámcového rozhodnutí Rady pro posílení trestního rámce pro boj proti porušování práv duševního vlastnictví“.

⁶ Úř. věst. C 129, 26.5.2005, s. 3.

⁷ Úplné a podrobné údaje naleznete na internetových stránkách generálního ředitelství pro daně a celní unii.

Kvantitativní změny:

- **Množství zabaveného zboží vzrostlo** v daném období **o 1000 %**.
- Celní orgány v současnosti zabavují více než **100 milionů výrobků** ročně.
- Regionem, odkud padělky převážně pocházejí, je **Asie**, zejména pak **Čína**.
- Mezi lety 2003 a 2004 se **počet případů řešených celními orgány**, které se týkaly padělků, **více než zdvojnásobil** na 22 000 případů ročně.
- Sílí i problémy související s **nutností likvidovat** velká množství zabaveného zboží **způsobem šetrným k životnímu prostředí**.

Kvalitativní změny:

- Roste množství padělaného zboží, které je **nebezpečné pro zdraví a bezpečnost**.
- Většina zabaveného zboží patří mezi **vybavení domácnosti** a nikoli mezi luxusní výrobky.
- Roste množství **výrobků z oblasti pokročilých technologií**.
- Výroba probíhá v **průmyslovém měřítku**.
- Vysoká jakost padělků často znemožňuje jejich identifikaci bez technické odbornosti.

V roce 2004 se mezi obvyklé druhy padělaného zboží, které celní orgány zabavují na hranicích EU (např. luxusní předměty, cigarety, DVD a CD disky, oděvy atd.), zařadily i minerální vody, marmelády, mobilní telefony, káva, jablka, krémy na obličej, květiny, automobilové díly, prací prášek, léky, žiletky, zubní pasta, zubní kartáčky atd.

Jakost těchto padělků je dnes tak dobrá (napodobeniny mívají více bezpečnostních hologramů, lepší obaly atd. než originální výrobky), že je pro celní orgány a dokonce i samotné držitele práv čím dál tím obtížnější rozlišit napodobeninu od původního výrobku.

2.2 Důvody pro velký růst obchodu s padělkou

Mezi důvody tohoto rychlého růstu patří především **vysoký zisk a poměrně nízké riziko**, zejména pokud jde o postihy v některých zemích, a všeobecný celosvětový růst průmyslové kapacity pro výrobu vysoce kvalitních předmětů.

Dobrym příkladem jsou padělané disky DVD: zisk je u nich vyšší než u srovnatelné hmotnosti měkkých drog a postihy v případě odhalení jsou mnohem nižší. Dalším dobrým příkladem jsou cigarety: i když se padělateli podaří doručit jedinou zásilku z deseti kontejnerů padělaných cigaret, i tak se mu investice úspěšně vrátí. Padělání v tomto měřítku nabízí zločincům i užitečný nástroj pro praní peněz z trestné činnosti.

Rostoucí kapacita pro vyspělou průmyslovou výrobu v některých zemích (zejména v Číně) přinesla pro odvětví padělků obrovskou příležitost. Případy zabavení padělaných součástí pro počítače, inkoustových náplní pro tiskárny, mobilních telefonů a automobilových dílů prokazují, že roste kapacita pro napodobování čehokoli.

I země, které se snaží (například formou nových právních předpisů) s výrobou bojovat, se potýkají s obtížemi při kontrole těchto odvětví, která jsou schopna výrobu rychle měnit, a s případnými místními nedostatky v prosazování práva.

Tento trend dále posílil **sílicí zájem organizovaného zločinu o podíl na těchto vysokých ziscích**. Zásilky často neobsahují jen padělky, ale i jiné nelegální zboží, například nedovolené omamné látky. S paděláním jsou spojeny i teroristické skupiny.

2.3 Nové hrozby

O padělání a pirátství se často hovoří jako o **hrozbě pro investice a zaměstnanost** v našich hospodářstvích založených na znalostech i jako o jevu, který poškozují kulturní dědictví mnoha zemí.

Ovšem v důsledku sílicí průmyslové výroby a bezohlednosti pachatelů se musíme v současnosti vypořádat i se **závažnými riziky pro veřejné zdraví a bezpečnost**.

Nedávné případy zabavení padělků celními orgány se týkaly mimo jiné i padělaných léčiv, která měla být často dodána do nejméně rozvinutých oblastí. I zabavené padělané potraviny, prací prášek, nebezpečné hračky a další ukazují, že je potřeba posílit protipatření a zajistit účinné provádění právních předpisů.

Růst průmyslové výroby padělků rovněž zvyšuje riziko, že vlády ve vyrábějících zemích i v zemích spotřeby utrpí **závažné daňové ztráty**, neboť padělatelé působí téměř výhradně v neoficiální sféře hospodářství. Roční ztrátu DPH, kterou padělky působí ve Spojeném království, odhadují podniky na 2,5 miliard EUR.

Některé padělky odhalené celními orgány představují pro společnost jiný druh vážného rizika: patří mezi ně falešné nebo nevyplněné cestovní pasy, průkazy totožnosti, oddací listy, řidičské průkazy atd., které lze využít k napomáhání nezákonnému přistěhovalectví a které ohrožují bezpečnost.

Rostoucím problémem jsou překládky neboť pachatelé podvodů rozdělují celkovou dopravní trasu, aby zakryli původ zboží. Riziko u zemí, které celní orgány obecně považují za málo rizikové, např. Japonsko a USA, dnes roste právě kvůli tranzitu a překládkám v rámci přepravy padělků. Jeden případ zabavení v roce 2004 ukázal, že padělané automobilové díly vstoupily do Společenství z USA, ačkoli jejich pravý původ byl v Číně. Objevily se i případy, kdy samo Společenství bylo využito k zamaskování původu zboží (např. padělaná léčiva z Asie, která směřovala do Afriky s překládkou v EU).

Rostoucím problémem jsou i prodeje přes internet. Více než 30 % případů zabavení padělků v poštovních zásilkách v roce 2004 souviselo s internetem. Malá množství, jichž se tyto případy týkají, přidávají na významu jednoduchým a levným postupům zničení, které dnes povoluje článek 11 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003.

3. DOPORUČENÍ – AKČNÍ PLÁN ÚČINNÉ REAKCE CELNÍCH ORGÁNŮ NA PADĚLÁNÍ A PIRÁTSTVÍ

Hlavní úlohu celních orgánů při zamezování mezinárodnímu pohybu padělaného zboží odráží skutečnost, že na ně celosvětově připadá zhruba 70 % všech případů zabavení padělaných výrobků. Celní orgány jsou také jediným subjektem pro prosazování práva, který má zvláštní poslání podle Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dohody TRIPS) Světové obchodní organizace.

Navzdory tomu je zřejmé, že celní orgány by mohly dělat více. Pokud má být nad problémem získána kontrola, je třeba komplexního a hlubšího přístupu. Zejména je třeba nezaměřovat se jen na zabavení zboží, ale i na šetření, které by vedlo k zastavení výroby, distribuce a prodeje padělaných předmětů. Je třeba posílit spolupráci s dalšími subjekty. Toto sdělení se sice především soustředí na operativní spolupráci, zejména pak na spolupráci s podniky a celními orgány ve třetích zemích, ale je důležité nezapomínat na potřebu úzké spolupráce i mezi subjekty prosazování práva.

Je důležité, aby jakýkoli komplexní přístup vycházel z praktických opatření, která lze prosazovat. Podniky vždy projevovaly ochotu podporovat takovéto konkrétní iniciativy celních orgánů.

Je zapotřebí jednat ve 3 hlavních oblastech: zvýšit ochranu na úrovni Společenství, zlepšit partnerství mezi celními orgány a podniky a posílit mezinárodní spolupráci⁸. Následující oddíly se zaměřují na tyto oblasti jednotlivě a nabízejí řadu doporučení. Budou-li tato doporučení schválena na politické úrovni, společně vytvoří **akční plán**, jehož provedení a dopad by mohla sledovat a hodnotit Komise.

3.1 Zvýšit ochranu na úrovni Společenství

Existuje silná potřeba posílit ochranu proti výrobkům, které mohou ohrozit zdraví a bezpečnost spotřebitelů v EU (padělaná léčiva, automobilové díly, potraviny atd.), nebo u nichž je pravděpodobné, že souvisí s organizovaným zločinem (cigarety, alkohol, DVD atd.).

Aby se to podařilo, je nutné především zlepšit celní kontroly přepravy do Společenství, počínaje přezkoumáním, zda stávající právní a operativní opatření odpovídají potřebám, a doporučit případně změny.

3.1.1 Právní předpisy

Ve Společenství mají celní orgány pravomoc, která výrazně přesahuje minimální kontroly dovozu podle dohody TRIPS, a mohou zastavit podezřelé padělky při dovozu, vývozu, tranzitu a překládce. V roce 2004 provedly celní orgány ve Společenství zhruba 22 000 zásahů, které vyústily v zabavení padělaného zboží (v roce 2003 dosáhl počet zásahů 10 000).

Na úrovni Společenství bojovaly celní orgány od roku 1986 proti porušování práv duševního vlastnictví za pomoci různých právních předpisů. Situace se významně změnila s příchodem

⁸ Některé činnosti lze financovat v rámci programu Clo 2007.

nového předpisu, který se týkal cel ve Společenství (nařízení Rady (ES) č. 1383/2003) a který vstoupil v platnost dne 1. července 2004. Tento nový předpis zavedl kontroly i do oblastí, kde dříve nebyly (např. odrůdové právo, označení původu a zeměpisná označení), upravil zjednodušené postupy, přinesl snížení nákladů pro podniky a dal členským státům možnost povolovat zničení padělaného zboží bez nadměrné byrokracie.

Právní předpisy týkající se cel v EU jsou pro tuto oblast považovány za jedny z nejsilnějších na světě (Čína přijala nové předpisy, které jsou podobné) a to se projevuje i ve skutečnosti, že celní orgány členských států zabavují podstatně více padělaného zboží než jinde. Díky kontrolám všech pohybů zboží, zejména během překládky, chrání celní orgány nejen EU, ale i další části světa, a zejména pak nejméně rozvinuté země, které jsou často cílem padělatelů (viz. zabavení padělaných léčiv, kondomů a automobilových dílů, které byly zabaveny na hranicích EU na cestě do Afriky).

Až bude v roce 2006 provedena směrnice o prosazování, přijatá v roce 2004, bude ochrana práv duševního vlastnictví u mezinárodně obchodovaného zboží doplněna ze strany Společenství podobnou ochranou pro padělky vyrobené ve Společenství, které na jeho území zůstávají. Zmíněná směrnice, ve spojení s navrhovanými opatřeními v oblasti trestního práva, vedoucími k posílení vynucování práv duševního vlastnictví a boje proti přestupkům, by přinesla poměrně silnou škálu nástrojů pro řešení této problematiky ve Společenství.

Práva duševního vlastnictví jsou oblastí, která se rychle vyvíjí a **zákonodárci a podniky musejí spolupracovat aby se zajistilo, že právní předpisy budou vyhovovat současným i budoucím požadavkům** a bude možné je rychle upravit tam, kde se vyskytnou problémy.

V této souvislosti hovoří podniky o dvou konkrétních otázkách. Zaprvé hospodářské subjekty chtějí, aby členské státy rychle zavedly postupy pro zjednodušené zničení, které dnes právo Společenství povoluje a které by snížily náklady pro podniky i pro veřejnou správu. Druhá otázka se týká současné možnosti cestujících dovážet malá množství předmětů osobní spotřeby, které mohou být padělané. Podniky uznávají, že celní orgány nemohou řešit všechny jednotlivé případy, ale domnívají se, že právní předpisy vysílají špatný signál a může se zdát, že tolerují padělání. Další výhrada v oblasti právních předpisů se týká rozdělení nákladů, kde se podniky domnívají, že větší část břemene by měli nést pachatelé a nikoli držitelé práv.

Navrhované kroky:

Je třeba vyřešit dvě hlavní otázky: zásilky s nízkou hodnotou a zjednodušené postupy pro ničení.

Měla by být zřízena pracovní skupina zástupců podniků a celních orgánů, která by posoudila, jak lze v praxi zlepšit činnosti v těchto dvou oblastech.

V návaznosti na úvahy skupiny by Komise vypracovala zprávu o potřebě změn v právních předpisech nebo jiných praktických návrzích v zájmu zlepšení situace.

Lhůta pro setkání skupiny: konec roku 2005

Lhůta pro zprávu: červen 2006.

3.1.2 Zlepšení operativních výsledků

Ještě důležitější než aktualizace právních předpisů je **potřeba zajistit, aby byla operativní kapacita na obdobné a dostatečně vysoké úrovni.**

Celní orgány mají dvojí úlohu: usnadňovat mezinárodní obchodní výměnu a zároveň provádět kontroly s cílem zamezit nezákonnému obchodování. Aby se jim to podařilo, je nutné dále zlepšit kontroly pomocí nových nástrojů a postupů.

V posledních letech se objevila celá řada operativních iniciativ, které vedly k dobrým výsledkům v podobě růstu počtu padělaných výrobků, které celní orgány zabavily.

Vítaným krokem ke zlepšení spolupráce jsou operativní semináře, na kterých se setkávají zástupci podniků a celních orgánů, aby probrali nejnovější vývoj a vyměnili si informace o prosazování práva. Dalším významným krokem k užší spolupráci v oblasti prosazování jsou výměny operativních úředníků a společné akce členských států.

Tyto činnosti je třeba dále rozvíjet a sloučit v **novém plánu operativních kontrol** založeném na přístupu Společenství k řízení rizik a s využitím odborných znalostí z členských států, s cílem šířit osvědčené postupy jak ve Společenství, tak i navenek.

Jedním z hlavních problémů je otázka, jak dál ze současného stavu, kdy roste počet zabavení, ale stále se nedělá dost pro to, aby se vyšetřily a zastavily výrobní a distribuční sítě, tedy jak dospět do situace, kdy se problém řeší u kořenů.

Navrhované kroky:

1. Větší využití řízení rizik

Po nedávné změně celního kodexu Společenství⁹, která zvýšila důraz na řízení rizik ve Společenství, je oblast boje proti padělání dobrým kandidátem pro pilotní odzkoušení přístupu Společenství. Prvním krokem, který je třeba učinit, je dokončení zvláštní **příručky o řízení rizik v oblasti boje proti padělání.**

Příručka by se měla používat v praxi. Toho lze dosáhnout rozesláním příručky do středisek pro řízení rizik a pomocí výměny zkušeností s riziky v uzavřených skupinách uživatelů, odborníků na oblast padělání. To by odborníkům umožnilo vyměňovat si informace o rizicích v reálném čase pomocí nového systému Společenství pro řízení rizik¹⁰.

Lhůta pro příručku o řízení rizik: leden 2006.

Lhůta pro vznik uzavřené skupiny uživatelů pro RIF: leden 2006.

2. Zřízení pracovní skupiny odborníků z členských států s cílem zlepšit kontroly zaměřené na boj proti padělání.

Tato pracovní skupina¹⁰ by sestávala z odborníků na boj proti padělání z celních orgánů členských států, kteří by pracovali s dalšími odborníky z členských států, mimo jiné by sledovali situaci

⁹ Nařízení (ES) č. 648/2005, Úř. věst. L 117, 4.5.2005, s. 13.

¹⁰ Financován v rámci programu Clo 2007.

a poskytovali krátkodobou pomoc v podobě sdílení know-how a praktických odborných zkušeností. Podniky by se do této práce mohly zapojit v příslušných případech.

Lhůta pro první činnosti: říjen 2005

3. Společné operativní řízení

Cílené společné operace celních orgánů nebo regionální operace proti padělání by měly být organizovány podle potřeby a za koordinace a podpory Komise. Jednalo by se o zvláštní činnosti s cílem zaměřit kontroly na omezenou dobu na konkrétní otázky související s paděláním (oblasti či zboží s vysokým rizikem).

Některé třetí země, s nimiž má EU platnou dohodu (či protokol) o vzájemné správní pomoci v celních záležitostech, by měly být podle potřeby vyzvány, aby se takových společných celních operací účastnily.

Lhůta: během roku 2006.

4. Operativní semináře celních orgánů a podniků

Tyto semináře byly v minulosti velmi úspěšné. Po každém z nich se počet případů zabavení zvýšil díky lepšímu zaměření kontrol. Posílily i spolupráci mezi různými vnitrostátními orgány a různými subjekty. Podle potřeby by měly být doplněny o školení, srovnávací analýzu (benchmarking) a výměny.

Lhůta: průběžně.

5. Využívání celních laboratoří

O většině nebezpečných výrobků, které celní orgány nacházejí, není k dispozici mnoho údajů. Je třeba zvážit možnost využití celních nebo jiných vládních laboratoří, které by kontrolovaly nebezpečné padělané výrobky. Přínos a možnosti realizace (včetně nákladů) výše uvedeného přístupu by ve zprávě měla posoudit malá skupina¹¹ odborníků z členských států.

Lhůta: během roku 2006.

6. Celní informační systém

V boji proti pirátství a padělání by se mělo rovněž podporovat co nejvyšší využití Celního informačního systému (CIS) Evropské unie, který vnitrostátním celním orgánům členských států umožňuje vyměňovat si, vyhledávat a šířit informace o pašování a žádat o přijetí opatření (pozorování, zpravodajství, skrytého sledování nebo zvláštních kontrol).

To by zvýšilo dopad kontrol a zejména by to pomohlo odříznout distribuční sítě tím, že po zastavení podezřelé zásilky v jednom členském státě by mohl jiný členský stát podniknout zvláštní kroky (pozorování, zpravodajství, skrytého sledování nebo zvláštní kontroly) proti takovému obchodování. Mimořádný význam by to mělo pro sílící obchodování související s internetem.

V tomto ohledu bude pro posílení vzájemné pomoci mezi členskými státy a mezi členskými státy a Komisí důležité využít nařízení Rady (ES) č. 515/97 ze dne 13. března 1997 o vzájemné pomoci mezi správními orgány členských států a jejich spolupráci s Komisí k zajištění řádného používání celních a zemědělských předpisů.

¹¹ Financována v rámci programu Clo 2007.

Lhůta: během roku 2006.

3.2 Zlepšit partnerství mezi celními orgány a podniky

Je důležité připomenout, že s padělaným zbožím se zachází jinak než z ostatním zbožím, na něž se vztahují obecné celní kontroly. Celní orgány nezabavují zboží přímo, ale obvykle jej zadržují, aby podniky mohly provést nezbytné kroky u příslušných orgánů. Podnik musí nejprve požádat celní orgány o přijetí opatření na zvláštním formuláři. Zapojení podniků je nezbytné proto, že pouze držitelé práv mají technickou odbornost pro rozlišení současných vysoce kvalitních padělků od původního výrobku. Podniky také přejímají odpovědnost, pokud je zásilka zadržena bez řádného odůvodnění.

Z těchto důvodů je pro zajištění účinného prosazování práva celními orgány nezbytné plné zapojení podniků.

Kontrolní orgány by měly více spolupracovat s podniky a podniky musí poskytovat v zájmu ochrany svých práv více informací. Podniky by se měly zejména zaměřit na předkládání žádostí o přijetí opatření u celních orgánů¹², neboť bez nich mají tyto orgány jen omezené možnosti ale i motivaci držitelům práv účinně pomáhat.

Důležité je i zlepšení včasné výměny informací mezi podniky a celními orgány. Na druhou stranu je potřeba zajistit, aby se nevynakládaly veřejné prostředky na složité nebo nákladné systémy výměny informací (které nakonec nemusí být pro celní úředníky v terénu užitečné), neboť podniky mohou výměnu zajistit levněji a účinněji, zejména pokud jde o průběžnou aktualizaci.

V této souvislosti by mohl být nákladově efektivním řešením **elektronický informační systém EU pro práva duševního vlastnictví**, který by sloučil stávající nástroje celních orgánů pro výměnu informací o rizicích s možností přístupu k různým databázím o právech duševního vlastnictví (například Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu) přes hypertextové odkazy. Tím by se šetřily zdroje a zlepšila kontrola, neboť celní orgány by mohly vyhledat a oslovit držitele práva, kdykoli by na hranicích narazily na podezřelé zboží.

Navrhované kroky

1. Podniky by měly zaujmout aktivnější postoj

Podporovat podniky, zejména pak malé a střední podniky, aby předkládaly žádosti o přijetí opatření u celních orgánů.

Některé firmy (např. Mercedes, LVMH, Panasonic, Gillette, Nike, Lacoste a BIC) vypracovaly pro celní orgány stručné příručky. Tento přístup je třeba podporovat na pravidelných výměnách mezi celními orgány a podniky, jejichž cílem je posuzovat nové problematické otázky.

Lhůta: průběžně.

¹² Tento postup je založen na právních předpisech Společenství a dává celním orgánům pravomoc a informace potřebné k zastavení podezřelých padělků.

2. Rozšíření partnerství mezi podniky a celními orgány

Budou-li podepsána memoranda o porozumění s hlavními obchodními představiteli, leteckými společnostmi, přepravci, expresními přepravci atd., posílí to spolupráci a lepší kontroly, protože se zlepší výměna informací a rozšíří se povědomí o rizicích, která obchodování s padělkami představuje.

Lhůta: během roku 2006.

3. Zlepšení kontaktů mezi celními orgány a držiteli práv

Nalézt držitele práv není pro celní orgány v případě zásilky padělaného zboží snadné. Problém prohlubují obtíže, s nimiž se malé a střední podniky setkávají při předkládání svých žádostí v 25 členských státech. Informační systém EU o právech duševního vlastnictví, který by spojil možnosti nabízené systémem Společenství pro řízení rizik, který by zprostředkoval výměnu informací o rizicích mezi celními orgány ohledně padělání, s možností přístupu k seznamům společností, hlavních výrobků a kontaktních údajů přes internet, by celním orgánům pomohl zasahovat a umožnil by, aby ochrany Společenství mohlo využívat více podniků.

Měla by být zřízena pracovní skupina zástupců celních orgánů a podniků, která by vypracovala rámec pro takový systém.

Lhůta: setkání skupiny v druhém pololetí 2005. Základy systému funkční koncem roku 2006.

4. Rychlý informační systém pro podniky

Měl by být vytvořen systém, který by podnikům umožnil poskytovat informace o případech s bezprostředním významem. To je zatím problém především pro malé a střední podniky. Ústřední **elektronická poštovní schránka**, kterou by sledoval odborník na boj proti padělání, by umožnila, aby se tyto žádosti prověřily a v oprávněných případech předaly pomocí systému Společenství pro řízení rizik odborníkům na boj proti padělání v členských státech a zároveň i hlavním přístavům, letištím a pozemním hranicím. Tento systém by fungoval v reálném čase.

Lhůta: rok 2006.

5. Zvláštní činnosti pro citlivá podnikatelská odvětví

V případě odvětví s vysokými riziky pro veřejné zdraví (léčiva, hračky atd.), ale i pro odvětví, v nichž jsou velmi vysoké daňové ztráty, by měly být rozvíjeny zvláštní iniciativy.

Lhůta: průběžně.

6. Osvěta a publicita

Velmi důležitá je osvěta mezi podniky ohledně činnosti celních orgánů, ale i mezi veřejností ohledně nebezpečí pro zdraví, zaměstnanost a společnost jako celek. Lze ji vést formou kampaní na hlavních hraničních přechodech (zejména mezinárodních letištích), putovních kampaní, výstav v muzeích celnictví, přímého informování spotřebitelů atd.

Lhůta: průběžně.

3.3 Posílit mezinárodní spolupráci

Kromě posílení kontrol EU zaměřených proti dováženým padělků, které zůstanou jediným prostředkem pro zastavení zásilek nebo řešení jednotlivých zločinných oblastí, je nutné jednat i u kořenů problému, a to alespoň zastavením vývozu padělaného zboží a případně i zastavením výroby. To si vyžaduje mezinárodní spolupráci.

Podle minimálních požadavků na ochranu práv duševního vlastnictví v dohodě TRIPS mají celní orgány kontrolovat dovoz, ale ze zkušenosti celních orgánů EU vyplývá, že je zapotřebí dělat více.

Zaprvé, jedním z nejúčinnějších způsobů, jak **zastavit zboží ještě před tím, než opustí zemi výroby** (a jak předcházet tomu, aby obchodníci s padělkou využívali bezpečné oblasti jako EU, Japonsko a USA k zakrytí skutečného původu zboží) je **široce zavést kontroly vývozu a překládky**.

Zadruhé je rovněž nutné zajistit, aby dohody o celní spolupráci (nebo protokoly širších mezinárodních dohod), které umožňují úzkou spolupráci s partnerskými správami a poskytují vhodné legislativní zázemí pro dvoustranné činnosti, byly využívány v plném rozsahu a rozšířeny i na regiony, kde je soustředěn významný objem výroby. Mimořádně významný je v této souvislosti podpis dohody o celní spolupráci s Čínou (z níž pochází většina padělků zabavených celními orgány EU) z dubna 2005.

Navrhované kroky

1. Posílení dohody TRIPS Světové obchodní organizace

Růst počtu zabavených padělků při celní překládce již dlouho prokazuje, že je třeba zvážit posílení článku 51 dohody TRIPS¹³. To by spočívalo v rozšíření současné povinnosti zemí uplatňovat celní kontroly proti padělání u dovozu i na vývoz, tranzit a překládku¹⁴. Rovněž je v přiměřené lhůtě třeba zvážit rozšíření rozsahu působnosti článku 51 i na porušení některých dalších práv duševního vlastnictví.

Lhůta: závisí na jednáních WTO.

¹³ Článek 51 dohody TRIPS zní: „Přerušení řízení o propuštění celními orgány“ V souladu s níže uvedenými ustanoveními Členové upraví řízení, umožňující majiteli práva, který má oprávněné důvody k podezření, že může dojít k dovozu zboží označeného padělanou ochrannou známkou nebo zboží porušujícího autorská práva, podat u příslušných správních či soudních orgánů písemnou žádost, aby celní úřady přerušily řízení o propuštění tohoto zboží do volného oběhu. Členové mohou umožnit, aby taková žádost byla podána v souvislosti se zbožím, u něhož se jedná o jiné porušení práv k duševnímu vlastnictví za předpokladu, že jsou splněny požadavky tohoto oddílu. Členové mohou rovněž upravit příslušné řízení, na jehož základě by celní orgány přerušily řízení o propuštění porušujícího zboží určeného pro vývoz z jejich území.

¹⁴ Komise již tuto otázku radě TRIPS předložila v červnu 2005, když představila sdělení o posílení práv duševního vlastnictví, které v kapitole, jež se zabývala očekávanými výsledky, uvádí, že „mezi oblastí, kterým by měla Rada TRIPS věnovat zvláštní pozornost, by měly být ... celní opatření a jejich dostupnost při vývozu a tranzitu“ (odstavec 26 sdělení Komise IP/C/W/448).

2. Spolupráce se Světovou celní organizací (WCO), Europolem a Interpolem

Řada zkušeností ohledně řízení rizik a využití statistik o zabavených padělcích, ke kterým se dospěje na úrovni Společenství, by mohla být zajímavá i celosvětově. Úzká a aktivní spolupráce s těmi mezinárodními subjekty, které se problematikou zabývají nejvíce, např. Světovou celní organizací, Europolem a Interpolem, by mohla zprostředkovat informace o mezinárodních trendech a přispět k šíření praktického přístupu EU. Šíření odborných zkušeností EU ohledně řízení rizika v této oblasti by zúčastněným stranám bezpochyby prospělo.

Lhůta: během roku 2005/2006.

3. Dvoustranné dohody

Aby se podařilo uspět v boji proti padělání v hlavních problémových oblastech, je nutné, abychom se s obchodními partnery EU podělili o praktické nástroje (příručky řízení rizik, statistiky, analýzy trendů atd.), které EU vyvíjí. Právní základ pro spolupráci a výměnu informací nabízejí dohody o celní spolupráci a dohody o partnerství a spolupráci s oddíly o vzájemné pomoci.

Mezi příklady této spolupráce patří školení, výměna úředníků, sdílení odborných poznatků a informace o nejnovějším vývoji.

Dohody o celní spolupráci by měly být zváženy (nebo jsou v jednání) se zeměmi a organizacemi jako Indie, Japonsko, členské státy ASEAN¹⁵, Mercosur a Pákistán.

Komise bude navíc usilovat o to, aby do budoucích dvoustranných dohod byla začleněna kapitola o právech duševního vlastnictví a aby se strany zavázaly, že budou celní kontroly uplatňovat nejen na dovoz, ale i na vývoz, tranzit a překládku zboží, které některá práva duševního vlastnictví porušuje.

Lhůta: průběžně.

4. Zvláštní činnosti v souvislosti s Čínou

Většina případů zabavení padělků v EU se týká dovozu z Číny a vzhledem k tempu rozvoje této země toto číslo pravděpodobně dále poroste. Čína je předmětem zájmu celních orgánů i z jiných důvodů (jde o známý zdroj prekurzorů pro drogu extáze v Evropě, nebezpečných potravin, ohňostrojů atd.). Čína již v celní oblasti přijala řadu přísných právních předpisů proti padělání a bude nutné společně usilovat o to, aby se rozvíjel zákonný obchod a aby se podařilo zastavit rostoucí obchodování s padělkami. Nedávná dohoda o celní spolupráci mezi ES a Čínou přinesla právní rámec pro úzkou spolupráci.

Mezi hlavní kroky směřující k zastavení mezinárodního toku padělků by kromě výměn úředníků a odborných poznatků mohl patřit i zvláštní informační systém, jehož prostřednictvím by si EU a Čína mohly vyměňovat informace s cílem zastavit nezákonné obchodování a zastavit výrobu. Pokud se tento přístup osvědčí, bylo by možné jej rozšířit i na další obchodní partnery.

Lhůta: rok 2006.

¹⁵ Asociace zemí jihovýchodní Asie.

5. Mezinárodní partneři pro zásadní činnosti

Nedávné prohlášení z vrcholné schůzky EU/USA ukázalo, že USA i EU mají jasný záměr spolupracovat při potírání padělání a pirátství. Rozvoj tohoto záměru v praxi si vyžádá posílení výměny odborných znalostí a informací v celní oblasti v rámci stávající dohody o celní spolupráci mezi ES a USA. Bylo by vhodné zjistit, kde může EU spojit své síly s dalšími partnery.

Lhůta: během roku 2005/2006.

6. Rozmístění celních úředníků v hlavních oblastech původu padělků

Úroveň padělání a potřeba zastavit výrobu u zdroje znamená, že rozmístění celních odborníků na padělání v klíčových oblastech jako např. v Asii by bylo nákladově efektivní investicí. Přímé spojení mezi celními orgány by tak přineslo zlepšení výsledků na základě společných zkušeností a porozumění. Tento bod by měla posoudit jak Komise, tak i členské státy.

Lhůta: rok 2006 a dále.

4. ZÁVĚR

Rychlý růst počtu padělků zabavených celními orgány EU ukazuje, že padělání je nebezpečným jevem na vzestupu. Boj proti němu si žádá politickou podporu a konkrétní kroky na ochranu EU a jejích občanů před nespravedlivým obchodem a nebezpečnými výrobky.

S tím, jak roste objem mezinárodního obchodu, zejména pak z Asie, kde je nejdůležitější růst výroby v Číně, musí EU čelit možné lavině padělaného zboží čím dál tím vyšší jakosti. Obchod s padělkami v sobě spojuje mimořádně vysoké zisky a poměrně nízká rizika a tím se stává atraktivní zejména pro zločinecké organizace a dokonce teroristy. Pokud EU nepřijme rychle vhodná přísná opatření, brzy již bude na účinné řešení tohoto problému, který ohrožuje zaměstnanost, zdraví a bezpečnost EU, pozdě.

Urychlené provedení souboru doporučení obsažených v oddílu 3 tohoto sdělení by výrazně posílilo kontroly proti padělání, které provádějí celní orgány ve Společenství, a zlepšilo společné mezinárodní úsilí v boji proti této celosvětové hrozbě.

S ohledem na naléhavou povahu tohoto silícího problému se toto sdělení zaměřuje na hlavní oblasti, které vyžadují okamžité kroky. Zapotřebí je však i dalších činností (včetně šíření informací o celních opatřeních mezi všemi žadateli o ochranné známky Společenství, možné využití odborných znalostí celních orgánů pro podporu kontrol v rámci Společenství či posílení spolupráce s Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu).

Navrhovaný akční plán je realistický. Dostane-li se mu potřebné politické podpory, lze většinu navrhovaných kroků dosáhnout již v blízké budoucnosti.

* * *

PŘÍLOHA

Padělané výrobky zabavené celními orgány

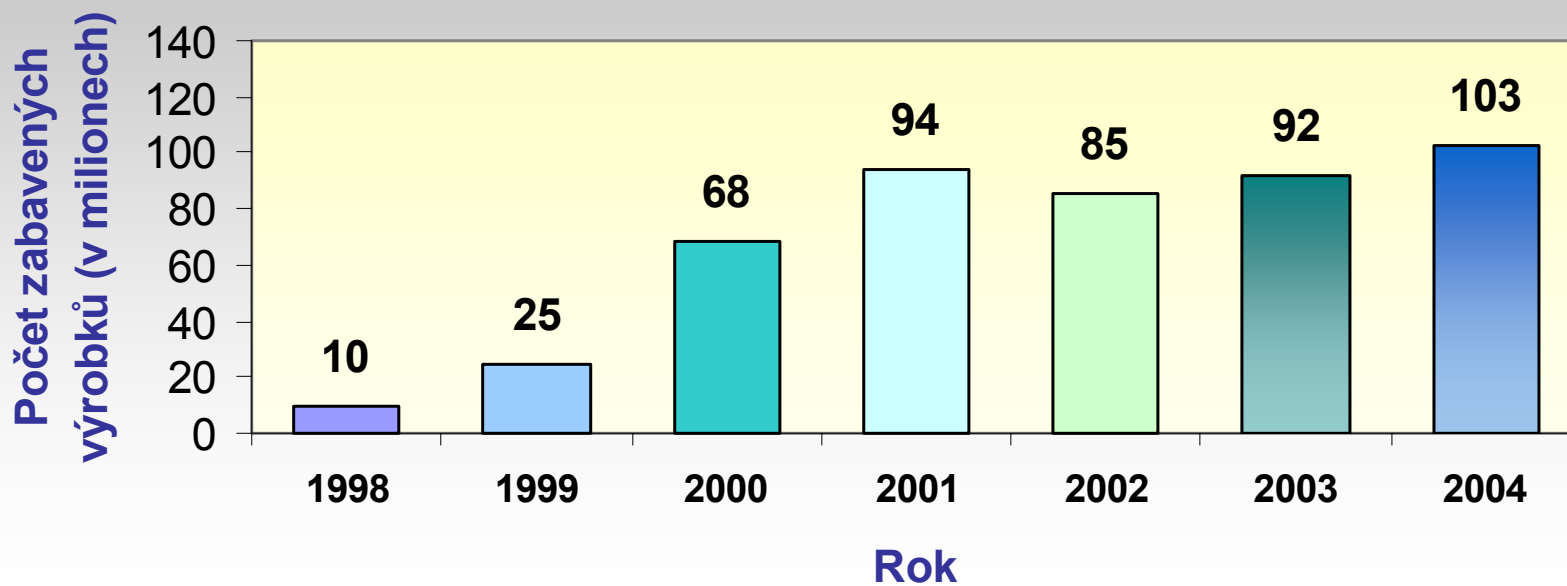
- Rozdělení podle počtu zaznamenaných případů a zabavených výrobků u jednotlivých druhů výrobků – EU 2004
- Vývoj počtu zabavených výrobků mezi lety 1998 a 2004
- Vývoj počtu žádostí o přijetí opatření u celních orgánů (2000 – 2004)
- Podíl výrobků zabavených v roce 2003 podle země původu
- Podíl případů, které celní orgány řešily v roce 2003, podle země původu

EU - 2004

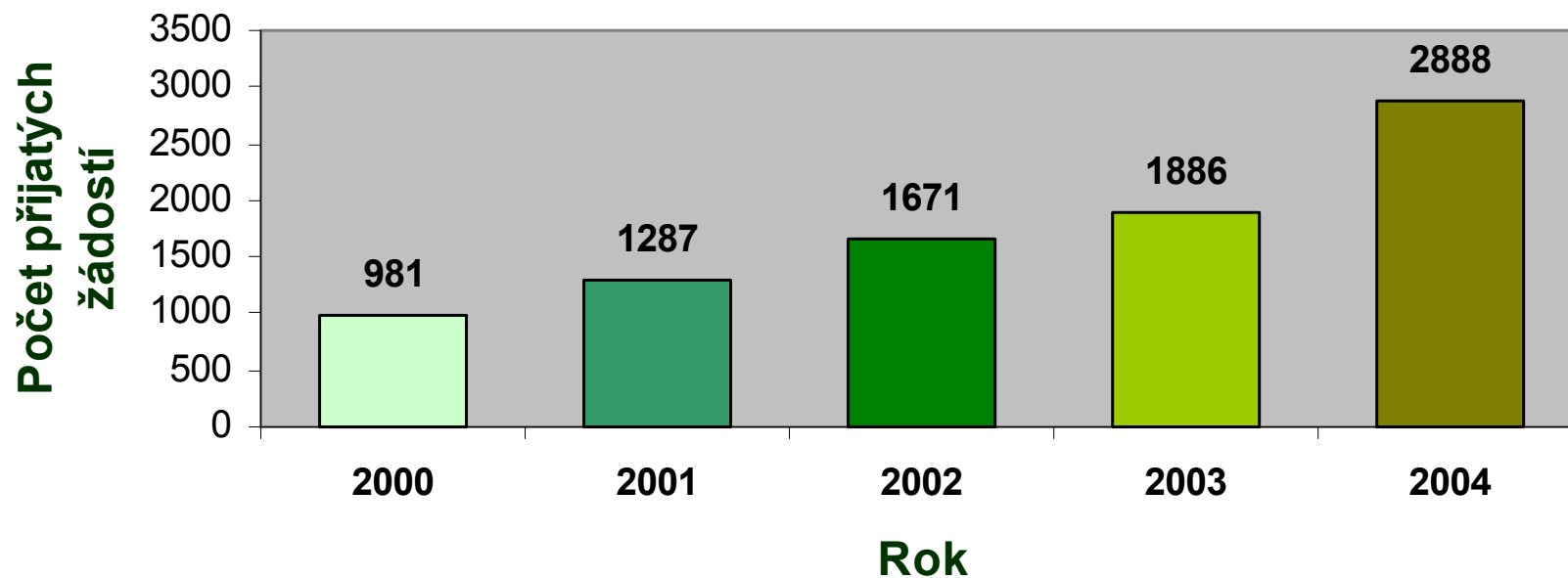
Rozdělení podle počtu zaznamenaných případů a zabavených výrobků u jednotlivých druhů výrobků

Druh výrobku	Počet zaznamenaných případů	%	Počet zabavených výrobků	%	Srovnání počtu výrobků mezi lety 2003 a 2004
Potraviny, alkoholické a jiné nápoje	52	0,5	4,5 milionů	4	+ 196 %
Parfémy a kosmetika	214	1	1 milion	1	- 22 %
Oděvy a oděvní doplňky	13 958	62	8 milionů	8	+ 102 %
a) sportovní oděvy	3 906	17	1 milion	1	+ 140 %
b) ostatní oděvy (konfekční,...)	4 704	21	2 miliony	2	+ 26 %
c) oděvní doplňky (tašky, sluneční brýle)	5 348	24	5 milionů	5	+ 146 %
Elektrická zařízení	848	4	4 miliony	4	+ 712 %
Počítačové vybavení (počítače, monitory ...)	125	1	1 milion	1	+ 900 %
CD (audio, herní, software, DVD atd.)	2 781	12,5	18 milionů	18	- 57 %
Hodinky a šperky	2 230	10	0,5 milionu	1	- 20 %
Hry a hračky	516	2	18 milionů	17	+ 46 %
Ostatní zboží	1 347	6	10 milionů	6	+ 58 %
Cigarety	313	1	38 milionů	40	+ 14 %
EU CELKEM	22 384	100	103 milionů	100	+ 12 %

Vývoj počtu zabavených výrobků mezi lety 1998 a 2004

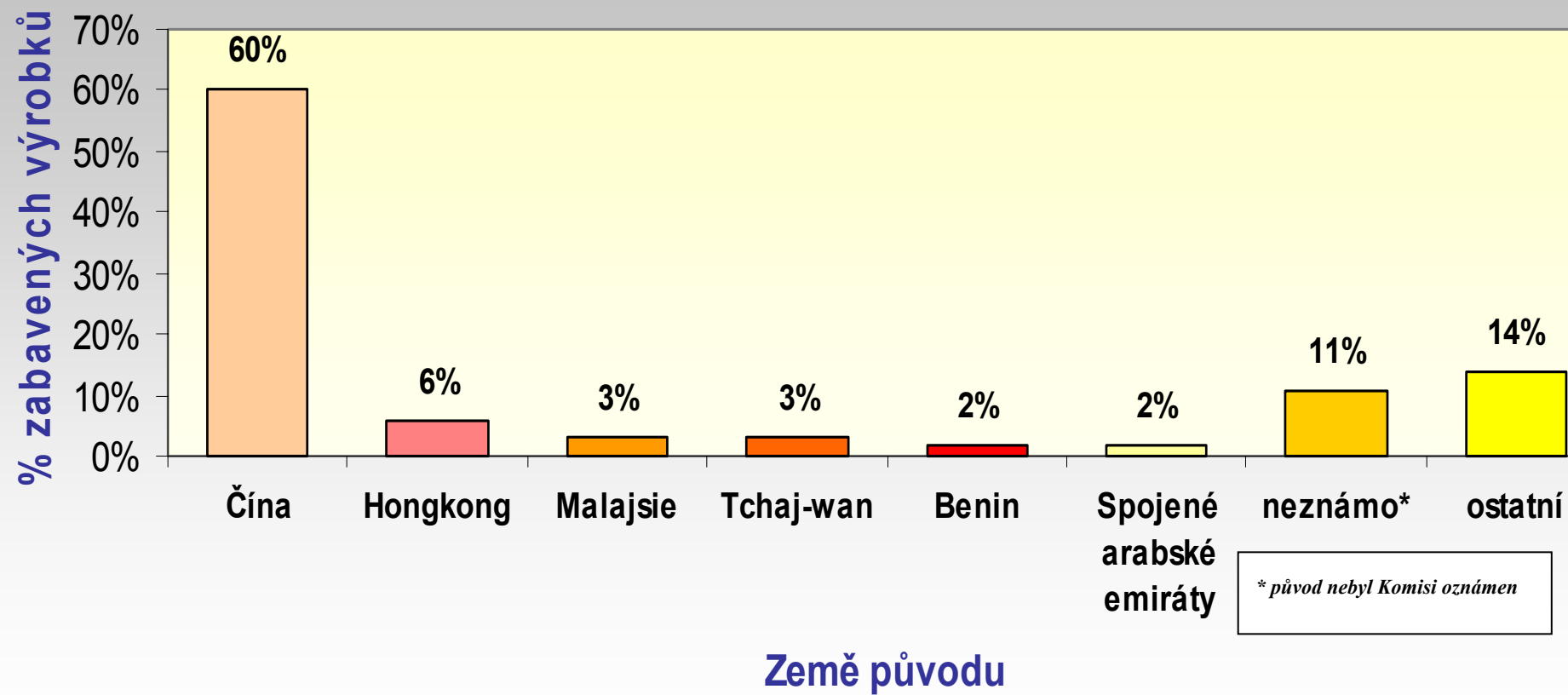

Vývoj počtu žádostí o přijetí opatření u celních orgánů (2000 – 2004)

Poznámka: Podáním žádosti o přijetí opatření žádá držitel práv celní orgány o kontrolu veškerého zboží, které lze podezřívat z toho, že porušuje jeho práva duševního vlastnictví

Procentní podíl výrobků zabavených v roce 2003 podle země původu

Podíl případů, které celní orgány řešily v roce 2003, podle země původu

